

	éénmaal daags	tweemaal daags
groei	28,5	28,5
kalvermelk	28,2	28,7
kalverkorrel	12,9	12,5
hooi	1,4	2,2
snijmais	0,4	1,0

Tabel 1 – Groei en voeropname (in kg) bij eenmaal en tweemaal daags melk verstrekken van 0 tot 6 weken

125 gram. Uit de vergelijking blijkt dat beide groepen ongeveer gelijke hoeveelheden ruw- en krachtvoer opnamen. 'De groeieresultaten tussen beide groepen kwamen overeen', verklaart Van Trierum. De resultaten van het onderzoek zijn weergegeven tot een leeftijd van zes weken om een reëel beeld voor de Nederlandse veehouder te schetsen. Het onderzoek is namelijk gebaseerd op de Franse werkwijze, waar ze gewend zijn om na de eerste zes weken in totaal nog vijf kilogram extra kalvermelk te voeren.

Flexibeler controletijdstip

Het verstrekken van de melk moet iedere keer op ongeveer hetzelfde tijdstip gebeuren, bij voorkeur 's avonds, stelt Van Trierum. 'Vooral in de winter wanneer de nachten een stuk kouder zijn, dan kunnen de kalveren de extra energie goed gebruiken.' Een andere reden is dat uit onderzoek is gebleken dat de kalveren tussen twaalf uur en vier uur 's nachts nauwelijks actief zijn. Door 's avonds te voeren zullen de jonge dieren gedurende de dag sneller op zoek gaan naar brok en ruwvoer. Van Trierum is van mening dat de totale arbeidstijd niet minder wordt. De controle moet ook bij deze werkwijze uitgevoerd worden. De veehouder is hooguit flexibeler in het tijdstip van controleren. 'De resultaten die behaald worden met deze werkwijze zijn sterk afhankelijk van het totale management. Als éénmaal daags voeren mislukt dan zit dat meestal vast op een hoge infectiedruk of gebrek aan controle.'

Christel van Raay

De overstap naar éénmaal daags melk voeren is een optie om arbeidstijd te besparen. De tijd die besteed wordt aan controle moet gelijk blijven, anders is dit voersysteem ongeschikt, meent Gert van Trierum van Denkvit. 'De veehouder is alleen flexibeler.'

Eén keer per dag melk voeren aan kalveren is uitsluitend geschikt voor veehouders met een uitstekend management, maar die onvoldoende tijd hebben om alle kalveren tweemaal daags goed te voeren', aldus Gert van Trierum, productmanager melkvervangers bij Denkvit. Dit bedrijf heeft onderzoek gedaan naar de uitwerking van het éénmaal daags melk verstrekken (zie tabel 1).

In het onderzoek hebben alle kalveren gedurende de eerste twee weken tweemaal daags melk gehad. 'Wanneer de kalveren direct vanaf de eerste dag maar één keer per dag melk krijgen loopt het uitvalper-

centage snel op. In de beginperiode zijn de kalveren onvoldoende ontwikkeld om een grote hoeveelheid melk in één keer te kunnen verwerken', aldus Van Trierum. De helft van deze groep van 48 kalveren, kreeg vanaf twee weken éénmaal per dag 3,5 liter melk. Bij de overgang naar eenmaal daags wordt de concentratie melkpoeder van 125 gram per liter naar 185 gram per liter aangemaakte melk opgevoerd, zodat de kalveren voldoende energie en voedingsstoffen opnemen. Het andere deel maakte de overstap naar één keer daags pas na vijf weken. Deze kalveren kregen de normale concentratie van

Resultaten zijn afhankelijk van het totale management

Eén keer per dag

Alles in één

Meer voergemak en minder problemen bij kalveren

Een kant en klaar ruw- en krachtvoermengsel geeft een bijna dubbele opname ten opzichte van aparte hooi- en brokverstrekking. Een nieuw product gericht op het gemak van de veehouder, waardoor aparte verstrekking van hooi overbodig is.

Een mengsel van kalverkorrelbrok en ontsloten maïs, gehakseld hooi en luzerne bestemd voor kalveren van twee weken tot drie maanden. 'Met dit product willen we tegemoetkomen aan de veehouder', stelt Harrie van der Vliet, productmanager rundvee bij ABCTA. Van der Vliet geeft aan dat om te beginnen het voordeel van Speciaal Kalveropfok compleet in het besparen op de voederwinning zit. 'Goed hooi winnen is een moeilijke en tijdrovende bezigheid. Het hooi in ons mengsel bespaart op arbeid, maar het biedt ook een constante hoge kwaliteit door het kunstmatige droogproces.' Als tweede voordeel noemt Van der Vliet het gemak tijdens het voeren. 'Door de korte haksellengte van het hooi kan het mengsel in voerbakjes of emmers gevoerd worden zonder dat de kalveren het hooi door de stal heen slepen. De kans op Coccidiosebesmettingen door opname van hooi bevuild met mest vermindert hierdoor.'

Bij het gebruik van Kalveropfok compleet zal de veehouder een afweging tussen het gemak en de constante voederwaarde van het product met daartegenover de hogere voerkosten moeten maken. 'Je bent hier echt niet goedkoper mee uit. Wanneer je alleen naar de ingrediënten kijkt is het aantrekkelijker om hooi en krachtvoer apart te voeren. Naast meer gemak zien we ook minder problemen bij de kalveren die het mengsel krijgen en een hogere opname.'

Groei of ontwikkeling

ABCTA heeft beperkt onderzoek gedaan naar de groei bij kalveren die Speciaal Kalveropfok compleet in de derde tot tiende levensweek verstrekt kregen. De

acht kalveren namen in deze periode gemiddeld per dag 2,1 kg van het mengsel op; bijna de dubbele hoeveelheid van de controlegroep, bestaande uit tien kalveren die gemiddeld 1,2 kg hooi en krachtvoer opnamen. De onderzoeksgroep bereikte op een leeftijd van tien weken een totale groei van zeven kilogram meer dan de controlegroep.

Het product van ABCTA komt voor het eind van dit jaar op de markt. 'Voor de productie zou het eenvoudiger zijn het hooi bij de brok in te persen. Dit gaat ten koste van de structuurwaarde, de chemische reactie blijft wel. Gemalen hooi

geeft geen volumeontwikkeling van de de spieren van de penswand. Daarom kiezen we een mengsel van gehakseld ruwvoer en korrel', aldus Van der Vliet. 'In de melkperiode is gezondheid en een optimale ontwikkeling belangrijker dan de laatste gram groei. Het groeipotentieel na het spenen is hoog en economisch te benutten met een gezond en goed ontwikkeld kalf op een ruwvoer- en krachtvoerrantsoen.'

De prijs van het nieuwe product is nog niet bekend, maar om de kosten te beperken adviseert Van der Vliet het product te gebruiken voor kalveren tot drie maanden. 'De ruwvoeropname stijgt bij de oudere dieren vanaf dat moment fors. Na Kalveropfok compleet kan worden overgeschakeld op een hoogwaardig ruwvoerrantsoen, vergelijkbaar met dat van de hoogproductieve koeien, aangevuld met krachtvoer.'

Christel van Raay

kalveropfok

special kalveropfok

Een kalverdrinkautomaat maakt een flexibele tijdsindeling mogelijk.

Volgens Erik Pel van DeLaval is naast een betere opfok en arbeidsverlichting ook kostenbesparing mogelijk. Vooral nu de combinatie met een krachtvoerstation mogelijk is.

De tijdsbesparing die met een kalverdrinkstation wordt behaald lijkt moeilijk uit te drukken in uren. Factoren als het aantal kalveren, het afkalfpatroon en de huisvesting spelen hierin mee volgens Erik Pel, productmanager kalvervoeding bij DeLaval. Volgens hem is tijd wel de eerste reden voor veehouders om in een drinkautomaat te investeren. 'De automaat draagt bij aan arbeidsverlichting op een aantal punten. De automaat kan op ieder moment bijgevoerd worden en de veehouder kan controle op de automaat en de kalveren uitvoeren wanneer hij dat wil. Daarnaast is

de fysieke arbeid minder, geen gesjouw meer met emmers melk.'

Gerrit Huizinga, directeur van Farm Service BV, stelt dat de tijd die het verzorgen van de jongste kalveren kost vaak niet meegeteld wordt door de veehouder: 'Op veel bedrijven is het de vrouw die de kalveren verzorgt. Deze uren rekent de veehouder voor zichzelf niet mee.' In Nederland heeft Farm Service tien automaten op melkveebedrijven geïnstalleerd. 'In Duitsland wordt al lange tijd aandacht besteed aan de drinkautomaten. De voorlichting is daar beter en misschien is de Nederlandse veehouder

wat zuiniger. Bovendien geven de meeste vrouwen de kalveropfok niet graag uit handen. Het is toch een heel belangrijk onderdeel van het bedrijf.'

DeLaval heeft inmiddels zo'n tweehonderd automaten op Nederlandse melkveebedrijven geplaatst. 'Bij opfok van 25 kalveren per jaar kan de investering in een drinkautomaat uit', aldus Pel. Een drinkautomaat met één drinkstation kost, afhankelijk van de verschillende opties, tussen de vijfduizend en zesduizend euro volgens Pel. Via een korte rekensom geeft hij weer dat de kosten per kalf tussen de 36 en 43 euro liggen. Hierbij gaat hij uit van 25 kalveren en van vaste kosten van afschrijving, rente en onderhoud van 18 procent per jaar.

Combinatie met krachtvoer

Is de controle op de kalveren voldoende bij automatisering van melkverstrekking? 'De optische controle blijft bestaan. Aanvullend daarop zijn de gegevens over drinksnelheid en de opgenomen hoeveelheid. Wanneer een kalf afwijkt van de verwachte opname krijgt de verzorger een attentie', zegt Pel.

De plaatsing van een krachtvoerautomaat naast de melkautomaat is volgens Pel een opkomende trend. De combinatie van beide automaten biedt als voordeel dat de verstrekking van melk automatisch verminderd wordt wanneer het kalf voldoende krachtvoer opneemt. DeLaval gaat uit van een minimale krachtvoeropname van één kilogram voor het minderen van de melkgift. Wanneer het kalf twee tot drie dagen achtereen een instelbare bovengrens van bijvoorbeeld twee kilogram brok per dag opneemt, bouwt de hoeveelheid melk automatisch binnen drie dagen af tot nul liter. Pel: 'Ik denk dat op alle bedrijven de instelling van de automaten uniek is. De veehouder leert vanzelf te spelen met de hoeveelheden. Een goede combinatie met de krachtvoerautomaat bespaart niet alleen arbeid maar ook voerkosten.'

Christel van Raay

Op alle bedrijven is instelling van automaten uniek

Melk op verzoek